

ایدیلی معلومات و تعریفات بر مقاله‌نك حوصله‌سنه
صیغامازسده صیغدیرمغه غیرت ایده‌جکم . اونك ایچون
مقاله‌نی ایکی قسمه آیرمغه مجبور اولدم . برنجیسی ،
ایکنجیسی تنویره خادم بر مقدمه تاریخیه در .

فلسفه تاریخه آشنا اولانلر بیلرلرکه یونان قدیم فیلسوفلرینك
ایلك طبعه‌سنی تشکیل ایدن حکما ، حادثات طبعیه‌نك دائمی برحریان
تحول ایچنده دوران ایتمکده اولدوغنی و صوراشیادن هیچ
برینك ثبوت بوله‌میوب لایققطع تغیر وتبدل ایده‌کدیکنی ابتدائی
برکیفیت مهمه اولق اوزره نظرده‌آلشلردی . (کونفساد)
دیدکلری بوکیفیت عمومیه اولرک ملاحظات فلسفه‌لرله هم‌نشأ ،
همده نقطه حرکت اولمشدی . کندیلرنجه هیچ شبهه یوقدی که
توبتدلات فی‌نهایه‌نك نقطه استنادی (وارلق) در . چونکه
یوقفنده تبدل احتمالی تصور ایتک امکان خارجنده در .

فی‌الحقیقه برشی تبدل ایتک ایچون البته اول و اولملی در .
بناء علیه تبدلات حوادثه اصل اولان وارلقی ارامق و حقیقتی
آکلامق . اوزمانک باشلیجه فلسفه‌سی اولمشدی . فیلسوفلرک
بوسواله ویرمه‌یلدکلری جوابلر ، ماهیت و حیثیتلرله کوره
مسئلرک تشکیلنه اساس اولدی . معلومدرکه بونلرک کیمیسی
اشیاده (اصل) اولان (Le principe des choses) صودر
دیددی . کیمیسی هوادر . دیددی . کیمیسی ده ، آتشددر ، یاخود
عقلدر ، ویاخود نامتناهی در . دیددی . بوآوانیلان شیشه
(archée) دخی دیرلردی که بزده (اول‌الاول) دیه ترجمه
ایدلش قالشدر .

مطلق ، وحید ولایتغیر اولسی اقتضا ایدن و اولیه فرض
اولونان (وجود مجرد l'être abstrait) حقنده بوقدر مختلف
وحتی بکدیکرینه ضد فرضیه‌لر الیت کونک برنده تصادم ایده‌جک
و بوتون فلسفه سیستملری رخنه‌دار اولوب بیقیله‌جق ایدی .
بو ، یک طبیعی برشیدر . اوصافدرونانه فرضیاته تکمه‌نی ووران
برفرقه‌منقدین اولدی که تاریخ فلسفه‌ده (سوفسطائی‌لر les sophistes)
نامیله شهرت آلمشدر . سوفسطائی‌لرک فلسفه‌یه پاک بویوک
برخدمتی اولمشدر ، فضولی اوله‌رق نصوص قاطعه کبی قبول
ایدیلیورن فرضیاته قارشی ذهنی تحریک واک صاغلام کورون
عقاید فلسفه‌نی تشکیل ایدرک ، عقل و نظری کندی قابلیاته
توجه وارجاع ایلدین بومنقد متفکرلردر . بونلر ، حقیقت
اشیائی بیلیمک ، وجود مطلق تعیین ایتک ادعای فضولانه‌سنده
بولونان فیلسوفلره : (سز اول‌الاول صودر ، یاخود شودر ،
بودر ! . دیه علم یقین ادعاسنه کیریشمزدن اول . علم بشرک
کیفیت حصول و ثبوتی . وسائط و شرائطی تحقیق ایلیمک ؛
درجه صلاحیتی و دائرة شمولی تعیین ایدک ! اول کندیکزی
بیلیمک ، حدیکزی بیلیمک !

اغلاتاجاق و اغلاتاجاق جهت وار : بالذات ایرانی‌لر « عمر
خیاه » ک مکمل بیر کلیاته مالک دکلدرلر .
ایرانی‌لرک اندک مجموعه رباعیات « هندستان » ک « قالدکوت »
شهرنده طاش باصمه‌سیله برباد بیر جالده طبع ایدیلش
ناقص و برباد بیرنسخه در .

« عمرخیام » دوقوز اون کتاب تألیف و ترک ایتمشدر ،
بونلر دن اوچی علوم طبعیه اوزم‌رینه یازیلشدر . دوردی
ریاضیاته عائددر . ایکیمی « مه‌تافیزیک » حقنده در . بیری
مجموعه اشعاردر .

بو اون کتابدن یالکیز اوچنه دسترس اولدوق :
بیری مشهور جبر کتابی درکه 1851 ده « پاریس » ده
F. Woepcke طرفندن باصیلیمشدر .

ایکنجیسی Euclide ک بعض تعریفات حقنده
ملاحظات دن متشکل در . اوچنجیسی « رباعیات » عنوانی
مجموعه اشعاردر .

بز شیمیدی یالکیز بو مجموعه اشعار ایله مشغول
و مشغول اولاجاغز . اشتغال و اشتغال ایتمین لک نصیب
مقدر و مستحق ثولوم و قارائنلق در .
بز حیاته و نوره کیدیورز . بز حیاته و نوره کوتوره جکیز .

دوقوز

عبدالله هودت

هامش - رباعیات خیامک اصل و ترجمه‌سنی کله جک
نسخه‌دن باشلا یاراق (اجتهاد) ه تفرقه ایده‌جکیز .

هانری برغسون و فلسفه‌سی

هانری برغسون ، مدنی دنیانک هر طرفنده بویوک
بر شهرت قازانمش بر فرانسه فیلسوفیدر . کندیسینی
هنوز اللهی ، اللهی بش یاشلرنده اولدوغنی جالده فلسفه
مسائلنی کندینه خاص بر نقطه نظر دن تلقی ایتمش و اوچ
درت مهم اثر وجوده کتیرمشدر . بو کتابلر پاک چوق
لسانلره ترجمه ایدلش و شدتلی طرفدارلر ایله علمدارلر
پیدا ایشدر . بویله بر آدمک فلسفه‌سی حقنده آرزو

ديشلردى . كندى اعتقاد لرینه كلنجه . نهايت relativisme اشكال مختلفه سنى اكلتسا الميلى . علم بشرى قطعياً اضافى اولدوغنى ؛ حادثات پرده سنك ماوراسنه اضافى نظر ايده بيلمك ، انسان ايجون . هيچ بروجهله ميسر اولميه جفتى ، حتى هيچ بروقت ، هيچ بر كيمسه ايجون بويله بر موفقيته امكان بولونه . ميه جفتى ادعا ايدر لردى .

سوفسطائيه نك تنقيداتيله آچيلان بومهم ومشهور مناقشه . فلسفه ده اك غامض (مسائل لرینه questions ontologiques) به بر ساحة مخصوصه تهيه ايتمش و (مبحث معرفت épistémologie) ياني آچمش اولدى . نته كيم (اضافت علم Relativité de la connaissance) حقننده كى دعوا لرینه ده زمانى مجبوراً تصديق ايتدى .

« شوايچنده بولندوغمز وبالذات بر جزئى تشكيل الميكده اولدوغمز كاشات (حد ذاتنده en soi) دى بويله بزه كورو نمكده اولدوغنى صورت اوزره مى موجوددر ؟ . يوقسه بوسبوتون باشقه درلو بر شى ميدر ؟ بونى نصل تحقيق ايده بيليرىز ؟ . بوكا امكان وارى يوقى ؟ . بو وارلقلى ادراك ايتديكمزده شبهه يوقى ؛ فقط ادراك نه ؟ . وادراك ايدن كيم ؟ . بر شيشى نصل ادراك ايدبورىز ؟ . ادراك اولونان بر شيشك استقلال وجودينه دائر ، وجدانمزه قناعت و يرين نه در ؟ . بو طمانيت بزه نره دن كليور حسدن مى ؟ . عقلمدى ؟ . يوقسه طوغرودن طوغرويه گوكلدى ؟ . « الخ الخ . كى بر جوق مسائل معلقه ، هپ (مبحث معرفت) بابنده حلى مطلوب معماردندر . بوبابه شيمدى (نظريه علم théorie de la Connaissance) ديوروز .

ديشلردى . كندى اعتقاد لرینه كلنجه . نهايت relativisme اشكال مختلفه سنى اكلتسا الميلى . علم بشرى قطعياً اضافى اولدوغنى ؛ حادثات پرده سنك ماوراسنه اضافى نظر ايده بيلمك ، انسان ايجون . هيچ بروجهله ميسر اولميه جفتى ، حتى هيچ بروقت ، هيچ بر كيمسه ايجون بويله بر موفقيته امكان بولونه . ميه جفتى ادعا ايدر لردى .

سوفسطائيه نك تنقيداتيله آچيلان بومهم ومشهور مناقشه . فلسفه ده اك غامض (مسائل لرینه questions ontologiques) به بر ساحة مخصوصه تهيه ايتمش و (مبحث معرفت épistémologie) ياني آچمش اولدى . نته كيم (اضافت علم Relativité de la connaissance) حقننده كى دعوا لرینه ده زمانى مجبوراً تصديق ايتدى .

« شوايچنده بولندوغمز وبالذات بر جزئى تشكيل الميكده اولدوغمز كاشات (حد ذاتنده en soi) دى بويله بزه كورو نمكده اولدوغنى صورت اوزره مى موجوددر ؟ . يوقسه بوسبوتون باشقه درلو بر شى ميدر ؟ بونى نصل تحقيق ايده بيليرىز ؟ . بوكا امكان وارى يوقى ؟ . بو وارلقلى ادراك ايتديكمزده شبهه يوقى ؛ فقط ادراك نه ؟ . وادراك ايدن كيم ؟ . بر شيشى نصل ادراك ايدبورىز ؟ . ادراك اولونان بر شيشك استقلال وجودينه دائر ، وجدانمزه قناعت و يرين نه در ؟ . بو طمانيت بزه نره دن كليور حسدن مى ؟ . عقلمدى ؟ . يوقسه طوغرودن طوغرويه گوكلدى ؟ . « الخ الخ . كى بر جوق مسائل معلقه ، هپ (مبحث معرفت) بابنده حلى مطلوب معماردندر . بوبابه شيمدى (نظريه علم théorie de la Connaissance) ديوروز .

بوسوالره جواب اولقى اوزره ترتيب اولونه بيلن فرضيات ونظرياتك ماهيته كوره بر مذهب فلسفى تعين ايدر .

بوتون لذنيات وما بعد الطبيعيات معمارينه دائر واقع اولان مناشاتك محور اسلميدنى . اوتنه دنبرى ايشته بو (نظريه علم) بحثى تشكيل ايدبور : (حقايق ايشايى بيليرىز وياخود بيله بيليرىز :) دعواسنى بر نصل قاطع اولقى اوزره ايلرى سورن فيلسوفله (نصيون ويقيونيون Les dogmatiques) ده نيلىمشدر اسكيلر (cataleptiques) دير لردى [*] بولرك قارشيننده ، اضافت علمه قائل اولان (اضافيون rlativiste) لرك انواعى ، هم شيدن شبهه ايدن (ديمى les sceptiques) لر ؛ برده (احتماليون

[*] بالخاصه اهل سنتك متكلمينى ، (نصيون دستوره اك ائى شكلى و بر مشلردر :) حقايق الاشياء ثابتة والعلم بها متحقق لعنى ايشيانك حقايقى ثابتدر ؛ علممزا اونلره تحقيق ايدر . (ديشلردر . ثبوت علم ايجون معلوماتى قونترول ايتك لازم كلديكى زمان ، ايشيانك حقايقى عمده وميعاردر ديمك اولور .

معلوماتى بوفيلسوف داهى . (Cogito; ergo sum : دوشونبورم ، بناء عليه وارايم :) ديمك وارلك برهان بدهتنى خارجه كى ماده ده دكل . كندى نفسنده بولش اولوبوردى . بوجه ايله افاده اولونان دستور ، بر دور فاسد نمونه سى اولقه برابر اساساً بر بويوك حقيقى مضمئن بولندوغنى ايجون بوتون فلسفه يي ده كيشديرن اسبابك برنجيلردن اولدى . بوكون آرتق مذاهب خصوصيه نه اولورسه اولسون فلسفه عموميه بوانفسى ماهيتى محافظه ايدبور . [**]

« معلوم اوله كه نفس انسانيه نك وجودى بديى اولادر ؛ و بديى اولى دليل و بيان وجهت و برهان كنورمكدن مستغنى در . زيرا اظهار اشيا انسانه . كندو حقيقت ذاتى دركه بر آن و بر ساعت معنى ونا معلوم اولقى يوقدر . كرك خفته ، كرك بيدار ؛ كرك مست و كرك هوشيار ، جميع احوال و اطوارده . نفس انسانى

[*] بو تقسيم وتصنيف ، تاريخى در . مشهور (سرويليام هاملتن) مذاهب فلسفيه نك بر (تصنيف طبيعى) سنى يابمشدر . وقم اولورسه او اهميتى بخته بر مقاله حصر ايدرم .

[**] بزه ، سلطان سليمان قانونى دورى علماسندن (قتالى زاده على افندى) تماميله بو مسئله ده (قارته زيهن Cartésieu) در . غريبدر كه ده قارت ايله معاصر ايدى . طبيعى يكديگرينى بيلدزلر ايدى . على افندى دى طبقى ده قارت كجى روحى حدى اوله رق بلا واسطه استقشمار ايتديكمزه قائلدر . اخلاق علاشه :

کند و ذاته شعور و استشعاردن خالی دکدر ؛ والسان معرفت
ذاتنده جت و استدلاله محتاج اولماز ؛ زیرا برشی ایله نفس مابیننده
تخلل واسطه محالدر .

بوسوزلر قتالی زاده نك ، بومسئله ده (ده قارت) دن هیچ
فرقی دوشونمديکني صراحتاً کوستریور . حالبوکه ده قارتک
(automatisme یعنی متساقیت) نظریه منی قتالی زاده کنندی
حسابنده ملاحظه اتمش و قطعاً در ایله رک حیواناتک ده عقل و محاکمه یه
مالک اولدقلرینه قانع اولمشدر .

ده قارتی متعاقب . (لایینج) (مالبرانسی) ، (سیدنوزا) ،
(وولف) کپی پک بویوک فلسو فلرکلدی ؛ فقط سقوجیالی (ده وید
هیوم David Hume) سوبز قتیوزی بوتون بوتون تحدید
ایدوب حد قطمه یسنه ارجاع ایلدی ؛ و ده قارت مسکنی سیرتیور
آلیمه چکن (بارقله Berkeley) بی ماتریالیزم علیه قولاندینی
سلاح منطقی ایله الزام ایلدی . هیوم خلاصه شویله سویلیوردی :
« یقیناً و قطعاً بیلیمکن انجق طویغولر ضدن عبارتدر . اولرده
انجق حادثات قیلندن شیلدر . فقط بو طویغولر منه بر (سبب
موجب une cause efficiente) دوشونمکن فارغ و مستغنی
اوله مدیغمز ایچون . (حسیات خارجیہ Sensations externes)
منی تعریف و اسناد صد دنده ، اوسیب مجهوله (ماده matter
diyoz . (حسیات باطنیه Sensations) من ایچورده عینی
سبب مجهوله (روح âme) دیوز . بولری حق یقینه دن
عد ایدمیز . چونکه یقیناً بیلیمکن یالکز حسیات عذر در .

ماده ایله روحی ، سبب علاقه سی ایله حسیات عذر دن بالواسطه
استدلال ایدیوروز . بناءً علیه اولرک حقیقی (مختلف فیه
problématique) بر مسئله در .

(هیوم) ک بو مهم ملاحظه سی (طبع سلیم bon sens ,
sens commun) ک هر کسه بدها متاً موجود بیلیمکده اولدوگی
روحی و ماده یی عادتاً شبه یه القا اتمش اولویوردی . سوبزه
قینوزمک بو درجه صراحتنه قارشى بوتون متفکرین اورکدی .
هیومک زمانی آدم لرندن ایکی داهی فیلسوف عقاید ناسی شبه دن
قور تارمق ایچون غیرت ایلدیلر . بری انکلیز فیلسوفی (Reid)
درکه طبع سلیمک شهادتیه وجودی ثابت اولان حقایق بدیه یی
(ماده و روح !) مدافعه ایلدی . تاریخ فلسفه ده (philosophie
du sens commun) دیه معروف اولان سوبزه قتیوزم
بودر . دیکری مشهور (Kant قانت) درکه دو غماتیزمک زمین
استنادی اولان احکام اصلیه یی اول امرده حده تقیددن
کیریمک و درجه قیمت و صحت لری کلامق ایسته دی . بولک
ایچون دخی (مبحث علم) مسئله منی (لسنیات ontologie)
بحثه تقدیم ایلدی (*) . نتیجه تقیدات و تحقیقاتنده : (حقایق
(*) قاضی عضدک (موافق) نام کتابنده مبحث علمک
او زمانه کوره مناقشه سی وارددر . بو حکیم (علم ضروری)

اشیایه کسب یقینی اتمک احتمالک انسانره هیچ بر زمان میسر
اوله میه جتنی تسلیم ایتکله برابر . بر (وجود مطلق être absolu)
قبول اتمک خصوصنده کی مجبوری کوستردی . بو صورته
عقاید مسلمه و محکمه رعایتده ده صورایتمش اولدی : « اولیه بر
حقیقت مطلقه وارددر ؛ فقط ذاتی اعتباریه (متعالی transcendent)
در ؛ (بر تروهم و عقل و ادراک) در . انسانلر هیچ بر واسطه
ایله اوکا ایره منلر . « دیدی ، و بویله دیمش اولدوگی ایچون ده
مسئله کنه (idéalisme transcendant) ده نیلیدی .
خازق المعاده برده اصاحی اولان (شوپنهاور schopenhauer) ،
قانتک فلسفه منی اصلاح و کمال ایلدی : تناقض لری رفع و عفاشد
عامیانه یی دفع ایلدی .

مسئله ، بو مسئله کیزمش ایکن ، انکلیز فیلسوف لرنندن
(بروون Brown) . بوندن قریباً یاریم عصر اول (Reid) ویدی
شدنله تنقید ایتشدی . هدف تنقید اولان مسئله ، بزده کی صور
علمیه نك حقایق اشیایه (مطابق adéquat) اولوب اولمدينی
کسیریمک صد دنده دوران ایدیوردی ، ذاتاً بو اسکی بر
مسئله ایدی ؛ فقط بکی بر نقطه نظر دن تلق اولونویوردی :
« محباً بز بیلیمکن اشیایه (بلا واسطه immédiatement)
(حدسی intuitif) بروجله یی بیلوروز ؟ . یوقسه بالواسطه
(نظری représentatif) بر صورته یی بیلوروز ؟ « سؤلی ،
بو مسئله قدیمه ک صوک و بکی شکنی ویرمش اولدی . بریچی
صورت ، دعوا و تسلیم ایدیلنجه ، حقایق اشیایه مطلع اولقی
امکانی ضمناً قبول اولونویور دیمکدی ؛ اولیه اولونجه (دو غماتیزم) ،
طولایسینه تسلیم و تصدیق ایدلش بولنیوردی . عکس قدرده
یعنی ایکنجی شق قبول ایدلیمکی تقدیرده حقایق اشیایه کسب
یقین اتمک احتمالی قطعاً رد ایدلش اولویوردی . وبناءً علیه
یالکز کیفیات اشیایه مطلع اوله ییله جکمز تحقق ایدیوردی .
بوندن ایکی مذهب فلسفی وجوده کلدی . برنجیسنه (École
intuitioniste حدسیون) ، ایکنجیسنه (école représe-
ntationiste نظریون) ده نیلیدی . (*) (سرویلیام هاملتن
sir William Hamieton) برنجی فرقه ک کوی و مبارز مدافعی

(و علم نظری) تعبری (Con. intuitive) و (Con.)
(representative) معناسنده قولالشمشدر .

(*) اصول تتبع اعتباریه بوفر ق فوق المعاده مهم وشایان
نظر در . دائماً حدسیون ، (مشاهدۀ باطنیه) یی ترجیح
ایتمش ؛ (نظریون) ایسه هر زمان پسوقویز بولوزی تجارتیه اهمیت
ویره رک اولکی اصولک اکثر یا منطقی اولدیفنی دعوا ایلمشدر .
بوایک اصولک شوایکی ضد مسئله مناسباتی تعریف و ایضاح
اتمک ایچون بوراده یر مساعد دکدر . غایت انجه رابطه لری
وارددرکه تتبع ایلمشدر .

ایدی. (جون ستوارت میل V. Stuart Mill) ایکنجی فرقه نیک ایکنجی فیلسوفی ایدی. هاملتن فلسفه سنی شدتله تنقید ایتیش (و. بروون Bronvn) ی مدافعه ایلشدر. بو خصوصده یازمش اولدوغی اثر معتبر، فلسفیاتده مثلی اندر اولان کتب مهمه دندر. فلسفه تاریخنا کچن عصره مصادف اولان بو مناقشه سی (ایکی مذهب محاربه سی) دیه شهرت بولشدر. شیمیدی آرتق (épistémologie) دعواسی بویکی قطب آره سنه چالغانوب کیدیور. (ستوارت میل) زماننده représ cutationisme بویک برقوت واعتبار قازانمشدی. شیمیدی (برغسون Bergson) (intuitionisme) مسلکی تکرار احیا ایدیور؛ فقط اوکا بیکیشخصی بر شکل و بره ک قوت و فیض حیات بخش ایلور که اصل قیمت واعتباری ده بویکی (سیاق نظر Manière de voir) ده در. شیمیدی بویکی (intuitionisme) ک ثنائیل اصلیه سی حقنده (بر) علم اجمال (Connaissance schématique) ویر بیلیم. برغسون، اک اول (۱۸۸۹) سنه میلادیه سننده میدان قویعش اولدینی بر اثرله نظر دقتی جلب ایتمشدی. (وجدانک بلا واسطه مدرکاتی) نه تعلق ایدن بو کتاب دو قوتورا امتحانی ایچون بر (تزه these) اولوق اوزره احضار و ترتیب اولونمشدی. پسقولوجی نقطه نظرندن تلقی ایدلمسی ایجاب ایدن بودرلو تبعاعده، برغسون، قاعده اوله رق (psycho-physiologie) اصول تجربیه سنی دکل، صرف (introspection یعنی مشاهدۀ باطنیه) یولی ترجیح ایلشدی. [*]

طوغرودن طوغرویه وجدانی ده ا طوغروسی کندی وجدانی تبع و حادثاتی تحلیل ایتک (وتیره معروفه procédé connu) سنه بر چوق حدسیون کبی یالکیز طرفدار اولمقله قالمدی؛ شیمیدی به قدر بلکه هیچ بر فیلسوفک بودرجه قطعیت و صراحتله بیان ایتیش اولمدینی، بودرجه اهمیتله نظر دقته شایان کورمش اولمدینی بر فکر مخصوصی، اله آلدی؛ و بر دستور معین اوله رق اورطویه قویدی. حتی اونی کندی فلسفه سنک منشای اولوق اوزره کویستردی. اوعقیده نیک ماهیتی عرض ایده جکم. فقط مختصراً!...

برغسون بو دعوا ایله باشلا یور و سویلدکری نیک خلاصه سی بودر:

[عالم خارجی بی تشکیل ایدن موجودات مادیه دانه دانه در؛ متسلسل دکلدرد؛ و اولور بهمه حال مکانده بر حین اشغال ایدرلر. افکار مزده بوعالمدن کلشدر؛ و اوشای خارجی نیک بزده نوعما صور علمیه سیدر. اونک ایچوندر که جمعیت افکار مزله تشکیل ایده بیله جکمز (عالم خارجی پانوراماسی)، عادتاً موزائیک پارچه لرندن یاییلان تابولر کبی در. یعنی عناصری حد ذاتنده منفرد و غیر متمادی، یاپیشدیرمه و بیتیشدیرمه بر شی در. چونکه اشیا حقنده ایدینش اولدوغمز افکارک ترتبندن حصوله کلشدر. فضله اوله رق مکانده مقتدر در. حالبوکه ارادتمز و کیفیات روحیه مز بوسبوتون باشقه ماهیتده شیلردر. اونلرک اولامکانه اقتقاری یوقدر. صوکره، متمادی و غیر منقطع درلر. موجودات مادیه کبی دانه دانه متشخص وارلقلردن دکلدرلر. بز تجلیات روحیه مزی عالم مادی نیک (قاناویچه Canevas) سنه تطبیقاً ملاحظه ایدیورز؛ اوکا کوره تقدیر ایدوب اولچو یوروز. بر سلسله متمادیه تشکیل ایدن تجلیات مغنویه مزی، مکانده قارشی قارشی یه وضع ایدوب ماهیتلری - یکدیگری نیک وضعیت نسبییه سنه قیاساً - آکلامق ایستیورز. لسان بیانمز دخی همان منحصر افکار مز نیک ثنائیل صوتیه سی اولدوغی ایچون طبقی افکار مز کبی منقطع و معین قابلدردر. افکار مزه کوره ییچلمش البسه لردر. بز شخصیت مغنویه مز نیک تجلیات باطنه و صمیمیه سنی عالم خارجی ترتیبانه تطبیق ایتکله بر بویوک خطانک - فاحش بر قیاس مع الفارق خطاسنک - قربانی اولویورز. لسان بیانمز نیک تشبیهی و تصویری اولان ماهیتی دخی بوکا یار دیم ایدیور. عالم وجود، کندی وار لغمزله بدا هتاً ثابت، بزده اونکله بلا واسطه دائمی بر تماسده ایکن، اونک حقیقتی بیله میورز و حتی شبهیه دوشویورز. یالکیز اونک حقنده حاصل ایده بیله یکمز افکار نسبییه و فرضیات تصویری ایله قالیورز. فلسفه مسائندن تولد ایدن - غیر قابل اقتحام - مشکلات، هپ بویا کلش تلقی دن، بویا کلش (اصول تحقیقندن Méthode d'investigation)

ایتمش اولویوردی . [* اونک ایچون تعدد ، اشکال و مکان
اوعالم مادی نك باشلیجه اوصاف لازمه سندن اولویوردی .
روح ایه بهالعکس تجلیاتیه بکاره ، متادی ، وحید ، غیر قابل
انحلال ، مکانه ، وضعه ، شکه افتقاردن مستغنی ، بوجود
حقیقی ایدی . بالطبع اونی بيلمک ایچون خارجدن قطع
نظر ایتک و (introspection) اتباع ایتک لازمدی .
تحقیقات فلسفیه ده متخذاولان اصول قدیمک سقائنه
دائر برغسونک مقدمه اوله رق سرد ایتدیکی شومطالعانک
نرمیه وارمغنی ارباب اختصاص درحال کسدره بیلیر .
فقط ایکی سوزله بن اونی ایضاح ایدیم .

اکلاشیلیورکه برغسون مادیاتی روحدن آیره رق
مطالعه ایدیور . بوایکی درلو وارلغک حقیقت وجودی
آیری در یکدیگرینه بکزه مز . برینک قوانین میخانیکیه سی ،
دیگرینه قابل تطبیق اوله ماز . چونکه اوقانونلره روح
تابع دکلدیر . واونلره علاقہ سی یوقدر . روحک ذره
قدر مکانه مناسبتی یوقدر . ماده کی ، مکانده کنديسه
تجلیکاه بوله بیلن قوانین طبیعیه دن روح ، ماهیتی ایه ،
سرآزاددر . بوقانونلر اونیه تعریف ایده بیلیر ، نه باغلايه
بیلیر ؛ نه ده تجلیاتی ایضاح و تفسیر ایلیه بیلیر . بناء علیه
قون طبیعیه ونظریه پرئسیپلرینی حادثات روحیه قطعاً
تطبیقه قالدشماملی . اک بویوک یا ککشلق بورادن کلیور .
وبزی بدیهی باطله سوق ایدیور ! دیور .

بویله دمیجه (déterminisme) فلسفه سی برنجی
حمله ده انکار ایتش اولدوغی کی ، روحک بدنن آیری
برشی ، بر موجود حقیقی ومستقل اولدوغی ، ارتق
بوعتقادک تکمیل احکام تالیه سی لوازمیه ضمناً دعوا
ایتمش وقبول ایتش اولویور . اونک ایچون معارضی اولان
فیلسوفلر بو آدمی (یکی برسیپریتو آلیزم ، ضمنی برسیپریتو
آلیزم un spiritualisme mitigé) موجدی اولمق اوزره

[*] مشهور (لانگه Lange) ماتریالیزم تاریخ معروفنک
ایکنجی جلنده بو مهم بحثه بر اوزون باب آیتش و
(représentationisme) فلسفه سی مدافعه ایدرک مادیونی
رد ایلدیر .

ایلری کلیور . بوکا لسانک افاده مجازیه سنک ایقاع
ایده بیلدیکی تشویشات دخی انضمام ایدیور . شیمدی ! ..
مسائل فلسفه یی برهاله کی احاطه ایدن تصورات وخیالاتدن
تجربید ایدرسک ، بوتون نزاع لفظی لردن ذات مسئلہ یی
تنزیه ایدوب تصفیه ایتش اولورز وبودرلو لاف مجادلاتنه
بلکه برنهایت ویرمش اولورز . روحزک تجلیات باطنیه سی -
مکاندن قطع نظر ایدرک - تحلیل وتبلیغ ایدرسک ،
یعنی نظربصیرتیزی کندی ایچمزه چویریرسک وجدانمزک
سنوحت ذاتیه وآنیه سی یقیناً بولمش وکورمش اولورز .
ایشته بوصورتله کوروب بولمش اوله جغمز شی وارلغک ،
کیفیاتدن منز اولان ذاتیتی در .) دیور .

کالدقت وصدق ایه تلخیص ایتدیکم شوملاحظاتدن
اکلاشیلیورکه برغسونک (نظریه علم épistémologie)
بختنده (سیاق نظر Manière de voir) ی ، انگلیز
سیاق نظریه ضد المائلرک کنه اساساً موافقدر .

معلوم درکه انگلیزلر (آتومیزم atomisme) فلسفه سی
اساس اتحاد ایدرک ، احکامی اصولی بسیقولورزییه دخی
تطبیق ایتشلردی . حتی مشهور سنسربوتون مغنویاتمزک
(شکل جزء فردیسی la forme atomistique) فی بیه
تعین ایتک ایسته مش وجمله سی عصبی اهتزازاته منجر
قیلمشدی که بوفرضیاتک تفصیلی بسیقوئیسندہ مندرجدر .
حالبوکه المان سیاق نظری عالم خارجی ومادی ایچون
آتومیزی قبول ایتکله برابر ، روحک (وحدانیتی
unité) اساس اتخاذ وبر (کُل مجموعی une totalité
compacte) اولدیغی ادعا ایدیوردی . عالم خارجی
حقنده کی حسیاتمز باشلیجه بش مختلف مجرادن ، وبش
مختلف صورت اوزره یعنی حواس خمس ظاهره واسطه سیله
وجدانمز واصل اولدوغی ایچون پارچه پارچه واشکال
متنوعه اوزره کلش اولویورکه صوکره بو عناصری
فهنمز تألیف وترتیب ایدرک بزه کائنات مادیه نك صرف
تصوری purement représentatif برپانوراماسنی عرض

تلقی ایدیورلر . و اونقظه نظر دن شدتله تعریض ایلورلر .
فنون تجریبه اربابی و مقانیست (mecaniste) فیلسوفلر ،
برغسونك تماماً و شدیداً علیهنده رلر . () روحك استقلالنی
بقاسنی ، فعال لمایرید و حر كتنده مختار اولدوغنی دعوا
ایدنلر ، یعنی روحیون ، دخی تماماً و كمال هیجان ایله
مدحتكاریدرلر .

معلومدر كه انكلیز فیلسوفلرینك اهمیتلری روحی
بر (واحد لای تجزی) عدا یمیه رك بالعكس ، روح دیدیكیمز
شینك (بر حزمه احساسات un jaisceau de sensations) دن
عبارت اولدوغنی ، و بر آنده کی معنویتمزك آن آتی ده کی
حالت روحیه مزه تماماً بکیزه مدیكنی ادعا ایتشلردر .

بودعوانی دستور حالته قویمش اولان فیلسوف (ده ویده یوم)
ایدی كه ، بك چوق فیلسوفلر و (هكسلی Dueley) کی
علامه لر ، بوكا طرفدار اولمشلردر .

بناءً علیه بوسایق نظریله برغسون ، اساساً انكلیز
فلسفه مشهوره سنه ، ده ایلك حمله ده شدید برضربه
وورمش و سیریتو آلزیمی هنوز صراحة مدافعه ایتمز دن
اول زمین استادی اولان اساسلری تحکیم ایتمش اولویوردی ؛
و بویه یایدیغنی ده بك بللی ایتمیوردی .

بکی ، پروفیسور برغسونه حق ویرملم ؛ کندیسیله برابر
قبول و تسلیم ایدم كه بر حقیقت مطلقه ، بز دن مستقلاً
موجود بر (و ادا لق) واردر . اوت ! .. بونی قبول ایدم ؛
فقط بونكله انحق (نیهیلیزم یعنی لیسیه) اعتقادی و عادی
ایده آلزیمی انحق رد ایتمش اولورز . بلا اعتراض قبول
ایدم كه او حقیقت مطلقه ایله هر ثانیه هر آن بر تماس
صمیمی ده بولونویورز ! .. لکن بوتماس اونك حقیقت

() برغسونك آثاری مدنی لسانلره ترجمه اولونور اولونماز ،
برجوق كتابلرله بو آدم حقنده تنقیدلر و ردیه لر و تقدیرلر بیان
اولوندی . انكلمره ده بو فیلسوف لپهنده و علیهنده چیقان كتابلری
کثیرتدم ، (Hugh . S . R . Elliot) ك یازدیغنی بك شدتلی بر
تنقیددر . (علوم حاضرده و پروفیسور برغسونك خیالاتی) نامیله
باصدی ریلان بو اترده عالم شهر (ده ی لافاسته ر Ray Lan kaster) ك
مدھش بر مکتوبی واردر .

بیلیمك آ کلامق قیدنده ز ! ..
بو ملاحظه ، كه بر سوال مقدردر ، فطین برغسونك ، نظر
دقتدن قور تولیور . بوكا و امثالنه جواب اولق اوزره
بر جوق ملاحظات مهمه ده بولونویور كه طوغر اولدوغنده
شبهه یوقدر . اونلری شو صورتله تلخیص ایده بیلیم :
اوت ! .. بوزم بانیه عضویمز اقتضاسنددر . زیرا بزم
ما كنه مز ، اولا دوشونمك ایچون دكل ، اجرا ایتك ،
حركت ایتك ایچون یاپیلمشدر . یاشامق و منافع حیاتی
ممكن اولدوغنی قدر سرعت و قطعیت ایله تقدیر و تعیین
ایده بیلیمك ایچون ، عضویمز ، كندی محیطه (مطابقت
adaptation) ایتك مجبوریتنده بولونمشدر ؛ و کیم بیلیم
قاچ بیلیم عصر سورن بوتربیه بیولوژیه ، اعضای حسیه مزله
برابر بوتون بانیه عضویمز ، بویلدیكیمز قابلیات ایله
سلاحلامشدر . ذاتاً باشقه درلر اوله مازدی . اكر اولسه ایدی ،
بر وجود عضوی اوله رق بقابولوب تكامل ایله مز ایدك .
ایشته ضرورات حیاتیه نك بو (منفعت کزین utilitaire)
تریبه سی بزی بو حاله قویمش و ذهنمز ده او خصوصی نقطه
نظره کوره ترتیب ایدوب اویدورمشدر . اونك ایچوندر كه
بز ، بو حواسمزله كائناته باقدیغمز زمان اونده مكنوز
اولان حقیقت ذاتیه یی دكل ، ایشمزه یارایان ، بقای
شخصیمزه خادم اولان جهتلری ، حادثات سطحیه یی انحق
تلقی ایده بیلورز . بالطبع اومدر کاتی اعمال elaborer
ایدن ذهنمز دخی او نقطه نظره اتباعدن قورتوله مادینی
ایچون ، حقیقت محضه یی دوشونه میور اونی كندی ارزوسنه ،
كندی فائده سنه خادم برشكده انحق تصور ایده بیلور .
بناءً علیه آرادیغمز حقیقه بدل ، اونك ذاته ، اصله

قطعاً بکنز مهین بر (تمثال فکری) (الده ایده بیلورز).
یدیور.

کورولویور که بومعتنا مسئله ده فیلسوفک نقطه نظری
صرف (بیولوژیک)، حتی (داروینست) در. اوقدر که
عضویتک محیطه مطابقتی بونده اک بویوک رولی اونیویور
وبقای شخصی امنیه سنی تحصیل ایتک کبی، حیات عضویه
ایچون اک برنجی ومهم بر منفعت تأمینی مقصدینه بورول
خدمت ایدیور. اونک ایچوند که، کندیسيله دائمی
وصیمی تماسده بولوندوغز شو کائناتی، شو وارلقلری
حد ذاتنده - اولدوغی کبی دکل، آنجق بزم جسمزه
متجلی کوروندوکی کبی تلقی ایده بیلورز.

او حالده نه یاملی؟.. عضویتک طبیعی و ضروری
اولان شو شکل حاضرینه، شو (بنیه مخصوصه
Constitution spécifique) سنه کوره نه یاملی ده، حقیقت
اشیایی ادرا که یول بولمی!؟..

بو سؤالی پروفسور برغسون، اولانجه اهمیتیه تلقی
ایدیور؛ واکا بر جواب ترتیب ایتزدن اول، - ده
طوغروسی اولیه بر جواب ترتیب ایده بیامک ایچون -
کیفیات وجدانییه ایچدن انجهیه تحلیل کیریشیور. ذاتاً
کندنجه مقبول اولان (اصول méthode)، (introspection)
باطنه توجیه نظر (ایتمکدی دیمشدم. ایشه بو اصوله
تبعاً - کندی حسابنه - (نظریه ادراک theorie de la
perception) ی یکیدن تدقیق وقوتزول ایدیور، وبو
خصوصده صحیحاً بر نفوذ نظر کوستریور. واصل
اولدوغی نتایج ذاتاً معلوم بولوندوغی ایچون یکی رشی دکلدز؛
بو تحلیلاتی بسیقولوزی اربابی کال صلاحیتله اجرا
ایتمشلدی؛ حالاده ایتکده درلر. فقط برغسون اوتبعات
تحلیله دن کندینه مخصوص بر فکر فلسفی استخراج
ایلیور؛ فلسفه یی تعریف ایچون او فکری اساس اتخاذ
ایدیور. بونی ده خلاصه عرض ایتلمییم:

آنی اوله رق تلقی ایتدیکمز (مدرکات حاضره
perceptions actuelles)، صاف دکلدز. اولیه قاریشیق

اولیه (معضل complexe) بر مجموعه حسیاتدر که زاوونی
تحلیله یول بوله مدقجه، بسیط و صاف ظن ایدرز. حالبو که
اوکامچده صاف اولان (عنصر اصلی élément essentiel)
انجق (حدسی intuitif) اولان (حس) در که اونی
بلا واسطه تلقی ایدرز. اصل وجدانه (معطأ donné)
اولان بودر. ماباقیسی محاکمه ونظر ایله بو نقطه اوزرینه
قوردوغز مبنای افکاردر. اونیایی یابان بزم ذهنمزد.
فقط (حدسی) اولان زمین استاد، بزم دکلدز. بزه
ویرلمشدر. بناء علیه بر عامل خارجینک بلا واسطه وجدانمزه
ایقاع ایتش اولدوغی تأثر، بوتون ذهنمک ماکنه سنی
حرکت کتیریور. و وجدانمزه اوتهدنبری مکین ومدر
اولان نامعدود خواطری، (تأثرات سابقه مزک،
اوجانسر قالبلی دیمک اولان خواطری!) تکراراجا
ایتش اولویور. قیاسات خفیه ایله، ذهنمز اونلری کندنجه
ترتیب ایدیور وهان برآنده بو محاکماتی اجرا ایدیور.
وبوندن خبرمز اولیور. بز یالکمز نتیجه یی استشعار
ایدیورز. واونی بسیط، آنی ویکپاره برطویغو کبی
تلقی وقبول ایلورز. علممز، ایشه، (حدسی) اولان
بویه بر تأثرک تحریکاتیه، چالقانان او خواطرک بر محاکمه
خفیه ایله ترتیه کیرمش بر صورتیدر. یعنی شو آنده کی
حدسی طویغومز، بر نقطه اساسیه در که اونک اطرافه طویلان
برچوق نقوش، لوحه خیالمزده درحال بر (افکار
پانوراماسی) رسم ایدیور. بز بورسمی، مطابق حقیقت
برتابلو ظن ایدیورز. حالبو که اوحضا نتیجه فکرتمزد؛
کندی اثر صنعتمزد!.. بوتابلوده حقیقتک برپایی
وارسه، یالکمز حدسی اولان او اساسی طویغودر.
ماباقیسی، اوکا - بالتلاحق - منضم اولان عناصر وخوا
طر در که، بالحا که بر صورت مرتبه اکتسا ایدوب بر
تابلو عرض ایدیورلر. بزه، یا ککشلقله بو صورتی،
کائناتک صادق فوطوغرافیسی ظن ایدیورز. اونک
ایچوند که علممز، حقایق اشیایه تطابق ایتبور و
(صرف تصویری purement spéculatif) اولویور، زیرا

تعریف ایده بیلیرز. فلسفه، سپنسرک دیدیکی کبی عناصر معلوماتی بر برینه قیاساً جزئیاتی کلیات ضمنه درج اتمک و هپسنی عمومی بر برنسیب آلتنه آلهرق (توحید علم) اتمک دکدر .

بالعکس بو (وتیره ترکیبه procédé synthétique) ضدی در: (محتویات وجدانیه le contenu de la cons cieuce) مزی تحلیل ایدوب (حدسی intuitif) اولان عنصر اصلی بی تحدید و تشخیص ایدرک خواطر لاحقدهن آیرمقد در . [*] فلسفه نك فتونه نظراً اك اساسی فرقی، اك مهم صفت کاشفه سی ده بودر .

ایشته برغسون، فلسفه نك وظیفه سی بویه تلقی ایدیور، و بویه تعیین ایلور .

حدسی آنی و بسط بر طویغوا یله معلومات و تصوراتك امکانه کنگجه، بونده خواطرک تهیه و ذهنه عرض ایتدیکی عناصر انشائیة نك اهمیت و قیمتی بر نظر مخصوص ایله تلقی ایدیور و بوندن زمان فکرینی چیقاریور دیمشدم. باقیکنر فصل ...!

آنی بر طویغو، وجدانمزد بر سلسله خواطر اوینادیرمقله نه یامش اولویور. حال حاضر شعورمزك دلاتیله بزى وجدانمزك ماضی حیاتنه کوتورمش اولویور. آنی اولیان حادثات وجدانیه ایله برابر، اونلری یکدیگرینه ربطایدن بوعلاقه تسلسلی ادراك واستشعار ایده بیلیمکلمز حافظه سایه سنده ممکن اوله بیلیر. حافظه اولمه ییدی،

[*] فلسفه نك تعریف مشهوری اوتنه دنبری (توحید علم) در. باقیله بو تعریف دعا زیاده (راسیونالیزم) سیاق نظریه کوره بر تعریف در، ابن سینا (اللفظن لکیفیة الاندراج) دیمش. یعنی جزئیاتك بر (کلی principle universel) تحتنده صورت اندراجی (intégration) نقطن اتمک در؛ دیمک ایشته مش. سپنسرده (توحید علم) دیمکله یعنی شیئی مراد ایدیور. بزم کاتب چلبی بونقطه نظره توافق ایدن (تعریف فلسفه) نك اك کوزل و واضح دستوری ادا ایشدر. «دأب فقیر، هر کثره جانب وحدتدن دخول، واحاطه کلیات ایله ضبط (اصول principes) در ا» دیمشدرکه بو تعریفلرک هپسی

بردر .

اك بویوك قسمی اوخواطر و خیالات تشکیل ایتدکدن ماعدا، اثر ادراك اولمقدن زیاده نتیجه محاکمه محصولی اولمش بولونویور. لکن بیلکیمز لایقيله تحلیل اولونسه کورولورکه صرف تصویری دکدر؛ بوتون اومبنای تصورات، بر نقطه حقیقت اوزرینه مستنددرکه اوده (حدی intuitif)، (آنی actuel) اولان طویغولرمزدر .

برغسون، (تحلیلی پسیقولوژی psychologie analytique) نك بولدوغی بو حقیقت نظریه دن پك چوق استفاده ایدیور: ایکی مهم فکر استنتاج ایلور. بزى حافظه نك اوینادیی رولك اهمیتی حقیقه، کنديسنك سیاق نظریدر؛ دیگرى ده حافظه دن استنباط اتمش اولدینی (مدت باطنیه durée interne) درکه (زمان Le temps) حقیقه کی عقیده شخصییه سی عرض ایدر بر نظریه جدیددر و (برغسون فلسفه سی) نك بوتون بناسی بو (زمان نظریه سی) اوزرینه استناد اتمکدهدر. شیمدی بونلره دائر واضح و قیصه بر (جمله معلومات) و یروب مقاله می اکمال ایده جکم .

مادامکه بز وارز؛ وعمومی وارقله یعنی وجود کائنات ایله دائمی و صمیمی بر تماسده بولونویور؛ البته اوتماس نقطه سینه توجیه و انفاذ نظر ایدرسهك وارلغك حقیقت ذاتیه سی اوراده کوره بیلیرز. بوله بیلیرز!.. کائنات ایله وجدانمزك نقطه تماسی (intuitif حدسی) اولان طویغولرمزدر. بو قیلدن اولان طویغولر دخی انحق (actuel یعنی آنی و حاضر) اوله بیلیر. اوبر (حال) [*] درکه همان ماضییه کچر و خواطر زمهره سینه داخل اولاجق اولور. شو تقدیرچه فلسفه بی حقیله

[*] حال، فلسفه اسلامیه ده پك مهم بر تعبیر اصطلاحی اولهرق قولالامش در. وجه استعمالنه نظراً - فکرجه - تماماً و عیناً (actuel) لفظنك مقابل معادلی اولور. بوسوزك معنای اصطلاحیسی (وجود ایله عدم آده سی) در. او یله آنی بر کیفیت درکه همان واراولمسیله برابر یوق اولوویریر. همان ماضییه انتقال ایلر. شو معنایه کوره شیمدیکی فلسفه نك actuel دیدیکی شیدر. تصوفده معناسی (وجد) دیمکدر .

حیات مسئله‌ساز کنگه ، اونی برغسون بوسوتون
مادیاتدن مستقل بر قوت عد ایتشدر . اویله بر نفحه
حرکه که جاداته تماس ایتکله اونله نشئه زندگانی
ویریور وویله‌جه کائنات آفاقیه یی طولاشیور و تماس
ایتدیکی هرذرعاطله یی (طویغو) یه ، نشوونمایه حرکت
مستعد قلیور .

فضله تفصیلاته بوراده یر یوق . فقط مختصر آو کال
صدق ایله عرض ایتدیکم شواوچ عقیده اساسیه برغسون
فلسفه سنک‌سپای استادی در . آکلاشیلیور که بومتفکر ،
(mécaniste) فیلسوف لک دشمنی در . روح استقلانی ،
حریت مطلقه سنی ، ماده ایله مناسبتی اولمادیغی ، یعنی
(سپیریتوالیزم) فلسفه سنی بوسوتون یکی بر صورتده
عرض و تحکیم ایتش اولویور که بونک ایچون ارباب علمک
و علم طرفداری اولان فیلسوف لک شدتلی اعتراضاته
هدف اولمشدر .

رضا توفیق

بو مقاله بالخاصه طلبه افندیلر ایچون یازیلمشدر . بو خصوصده
استفسارده بولونماق ایسته یه نلر بر مکتوبله دوعروندن دوعروبه
« بیکده رضا توفیق بکه » مراجعت ایده بیلیرلر .

بهار هجران

- روح صفایه -

مطرا بر خیابان جواهر بار اولسه یدی ،
هزاران عندلیب اولسه یدی همد . زار اولسه یدی ،
حزین بر جوی سیمین رنگ و آهنگدار اولسه یدی ،
بهار اولسه یدی لکن همنشین یار اولسه یدی ،
بهاری ایستتم یار اولسه کوم خار اولسه یدی ،
یانمده یار اولسه یدی مکانم تار اولسه یدی .

✱

کوزل کوزلم ، کوزلک عکس آنات کالکدر .
محیطمه نمایان اینجه لکدر هپ مآلکدر .
غروب و صبح و شب آثار شوق و انفعالکدر .
نه وارسه حاصلی پیشمده اجزای جمالکدر .
کوئل هجرکه نالشکار مرغ بی مجالکدر ،
بهاری نیله سین سفسز ، اسیر حسبالکدر .

✱

آنی اولان طویغورلمزی خواطر مزه ربط ایده مز
و بناءً علیه ، اونلرک غیر منقطع بر سلسله تشکیل ایتکده
بولوندقلمی تعقل ایله مز ایدک . او خواطرک ، حافظه
دلالتیه ابراز ایتکده اولدوغی صور علمیه دن دخی
بی خبر و محروم قاله جفسر ایچون ، عالم حقیقه بر (تصور
conception) حاصل ایده مز ایدک . پک سفلی بر درکه
عضویتده بولونان بر (قورت Vers) ، احساسات حاضره
sensations actuelles دن اوتیه کیده مز . اونک بسیط
وجدانی ، حال نقطه سندن آریله مز . زیرا احوال ایله
تأثرات سابقه سنک رابطه تسلسله شعور حاصل ایده مز .
ایشته اوتسلسلی استعمار ایتک (زمان) طویغوسیدر ؛
زمانی ادراک ایتک بو طویغودن عبارتدر باطنی اولان
بو (مدت durée) ی حس ایلکدر . او حالده زمان
صرف بزده در . خارجده یوقدر . زمان ، صرف باطنی
اولان و مکانه مفتقر بولونمایان حادثات وجدانیه نک بلا انقطاع
تسلسل و تمادیسینی ادراک ایتکدن عبارت بر (طویغو) در .
و صرف انفسی در . بونده ده منحصر آ حافظه نک رولی
واردر . حافظه اولمایچه زمان یوقدر . بر غیر منقسم
واردر .

ایشته پک مختصر (و متکائف condensé اوله رق
عرض ایتش اولدیغم شوعقیده برغسون فلسفه سنی اساس
اولمشدر . برغسون بوندن پک مهم نتیجه لر چیقارمش :
حریت روحی بو عقیده دن استنتاج ایدرک (déterminisme)
فلسفه سنی رد ایتش . وجدانی ایکی (dimensions
بعد) لی بر عالم مستقل کی تلقی ایدرک عالم کون و مکاندن
بوسوتون آیرمش . بو (مدت باطنیه) دن برده
(تکامل حقیقی évolution vraie) نظریه سی ، استخراج
ایدرک سپنسر سیستمه تعریض ایتش و اونی (باطل بر
تکامل نظریه سی) اولوق اوزره تشبیر ایتش در . برغسونه
کوره انسان کندینی ، کندی وجداننده تکامله سوق
ایدر ؛ و بوضو رتله کندی کندیسینی خلق ایلر کیدر که
تکامل حقیقی بودر .